

7. Zelfstandige naamwoorden / Ουσιαστικά

Het zelfstandig naamwoord in het Grieks kent drie geslachten: mannelijk, vrouwelijk, onzijdig. Mannelijk zijn namen van mensen en dieren van mannelijk geslacht. Vrouwelijk zijn namen van mensen en dieren van vrouwelijk geslacht. Mannelijk of vrouwelijk kunnen ook waarneembare of niet waarneembare zaken zijn. Onzijdig zijn vaak namen van voorwerpen maar soms ook namen van personen en dieren.

Het geslacht kan erkend worden door het lidwoord dat vóór het zelfstandig naamwoord staat of door de uitgangen. Bijvoorbeeld mannelijke zelfstandige naamwoorden eindigen op –ς, vrouwelijke meestal op –α, –η, onzijdige meestal op –ι, –ο,.

Verbuiging

Zelfstandige naamwoorden worden meestal verbogen in alle naamvallen en zowel in het enkelvoud als in het meervoud. In het algemeen behouden zij in het meervoud hetzelfde aantal lettergrepen als in het enkelvoud. Echter zijn er naamwoorden die in het meervoud een extra lettergreep krijgen. Deze zelfstandige naamwoorden heten imperisyllaba “ανισοσύλλαβα”. Het accentteken verschuift meestal niet van de lettergreep waarop het staat bij de 1^e naamval enkelvoud.

Op grond van de uitgangen kunnen zelfstandige naamwoorden van elk geslacht in groepen worden verdeeld. Zelfstandige naamwoorden met dezelfde uitgang die tot een bepaalde groep horen worden meestal op dezelfde manier verbogen.

Hieronder volgen de verschillende groepen zelfstandige naamwoorden van elk geslacht. Van iedere groep wordt representatief één zelfstandige naamwoord verbogen. Andere zelfstandige naamwoorden die onder dezelfde groep vallen, kunnen, zoals hierboven gezegd, op dezelfde manier worden verbogen. Eventuele bijzonderheden met het accentteken en de uitgangen worden aangegeven.

7.1 Mannelijke z.n.

-ας, -ες	ο αγώνας (de (wed)strijd)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	ο αγώνας	οι αγώνες
2 ^e nvl gen	του αγώνα	των αγώνων
3 ^e nvl acc	τον αγώνα	τους αγώνες
4 ^e nvl voc	- αγώνα	- αγώνες

1. Zelfstandige naamwoorden die eindigen op –ας met twee lettergrepen en degene die eindigen op –ίας krijgen het accentteken in de 2^e naamval meervoud op de eerste lettergreep van achteren. Bijvoorbeeld: ο άντρας – των αντρών (de man), ο επιχειρηματίας – των επιχειρηματιών (de ondernemer)
2. Degene die eindigen op –ας met het accentteken op de derde lettergreep van achteren krijgen het accentteken in de 2^e naamval meervoud op de tweede lettergreep van achteren. Bijvoorbeeld: ο γείτονας – των γειτόνων (de buurman)

-ης, -ες	ο μαθητής (de leerling)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	ο μαθητής	οι μαθητές
2 ^e nvl gen	του μαθητή	των μαθητών
3 ^e nvl acc	το μαθητή	τους μαθητές
4 ^e nvl voc	- μαθητή	- μαθητές

Zelfstandige naamwoorden die eindigen op –ης met het accentteken op de tweede lettergreep van achteren krijgen het accentteken bij de 2^e naamval meervoud op de eerste lettergreep van achteren. Bijvoorbeeld: ο ναύτης – των ναυτών (de matroos)

-ος, -οι	ο δρόμος (de weg)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	ο δρόμος	οι δρόμοι
2 ^e nvl gen	του δρόμου	των δρόμων
3 ^e nvl acc	το δρόμο	τους δρόμους
4 ^e nvl voc	- δρόμε	- δρόμοι

1. Eigen namen met het accentteken op de tweede lettergreep vanuit het einde als Αλέκος, Γιώργος, Πέτρος, Σπύρος enz vormen de 4^e naamval met een –ο. Bijvoorbeeld: Αλέκο, Γιώργο, Πέτρο, Σπύρο enz. De eigen naam Παύλος kan zowel een –ε als een –ο hebben: Παύλο, Παύλε.
2. Zelfstandige naamwoorden die eindigen op -ος met drie lettergrepen en het accentteken op de derde lettergreep van achteren krijgen het accentteken in de 2^e naamval enkelvoud en 2^e en 3^e naamval meervoud meestal op de tweede lettergreep van achteren, b.v.: ο άνθρωπος - του ανθρώπου, των ανθρώπων, τους ανθρώπους. Echter, deze regel geldt niet voor woorden met meer dan drie lettergrepen, b.v.: ο ρινόκερος - του ρινόκερου, των ρινόκερων, τους ρινόκερους.

-ας, -άδες (imper.)	ο παπάς (de priester)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	ο παπάς	οι παπάδες
2 ^e nvl gen	του παπά	των παπάδων
3 ^e nvl acc	τον παπά	τους παπάδες
4 ^e nvl voc	- παπά	- παπάδες

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen het accentteken in het meervoud op de tweede lettergreep vanuit het einde. **Let op: αέρας - αέριδες**

-ης, -ηδες (imper.)	ο μανάβης (de groenteboer)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	ο μανάβης	οι μανάβηδες
2 ^e nvl gen	του μανάβη	των μανάβηδων
3 ^e nvl acc	το μανάβη	τους μανάβηδες
4 ^e nvl voc	- μανάβη	- μανάβηδες

Deze groep krijgt het accentteken in het meervoud op de derde lettergreep van achteren.

-ες, -έδες / -ούς, -ούδες (imper.)	ο καφές (de koffie) ο παππούς (de opa)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	ο καφές παππούς	οι καφέδες παππούδες
2 ^e nvl gen	του καφέ παππού	των καφέδων παππούδων
3 ^e nvl acc	τον καφέ παππού	τους καφέδες παππούδες
4 ^e nvl voc	- καφέ παππού	- καφέδες παππούδες

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen het accentteken in het meervoud op de tweede lettergreep vanuit het einde.

7.1.1. Mannelijke z. n. met een bijzondere verbuiging

-έας, -εις	ο γονέας (de ouder)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	ο γονέας	οι γονεείς
2 ^e nvl gen	του γονέα	των γονέων
3 ^e nvl acc	το γονέα	τους γονεείς
4 ^e nvl voc	- γονέα	- γονεείς

Er zijn ook andere mannelijke z.n. die een bijzondere verbuiging kennen zoals ο διδάσκων (διδάσκοντος, -οντα / -οντες, όντων), ο μυς (μυ-ός, μυ / μύ-ες, -ών, μυς), ο ιχθύς (ιχθ-ύος, -ύ / -ύες, -ύων, -ύς).

7.2 Vrouwelijke z.n.

-α, -ες	η θάλασσα (de zee)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^o nvl nom	η θάλασσα	οι θάλασσες
2 ^o nvl gen	της θάλασσας	των θαλασσών
3 ^o nvl acc	τη θάλασσα	τις θάλασσες
4 ^o nvl voc	- θάλασσα	- θάλασσες

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen het accentteken in de 2° naamval meervoud op de 1° lettergreep vanuit het einde. Bijvoorbeeld: η θάλασσα – των θαλασσών (de zee), η ώρα – των ωρών (het uur), η καρδιά – των καρδιών (het hart).

-η, -ες	η αδερφή (de zus)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^o nvl nom	η αδερφή	οι αδερφές
2 ^o nvl gen	της αδερφής	των αδερφών
3 ^o nvl acc	την αδερφή	τις αδερφές
4 ^o nvl voc	- αδερφή	- αδερφές

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen het accentteken in de 2° naamval meervoud op de 1° lettergreep vanuit het einde. Bijvoorbeeld: η αδερφή – των αδερφών (de zus), η νίκη – των νικών (de overwinning). Van deze groep slechts enkele naamwoorden met het accentteken op de tweede lettergreep vanuit het einde vormen de 2° naamval meervoud en geen enkele van degene met het accentteken op de derde lettergreep. Bijvoorbeeld: η ζάχαρη – geen 2° nvl meervoud

-η, -εις archaïsche verbuiging (πόλη, δύναμη, -ση, -ξη, -ψη)	η θέση (de (zit)plaats)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^o nvl nom	η θέση	οι θέσεις
2 ^o nvl gen	της θέσης, θέσεως	των θέσεων
3 ^o nvl acc	τη θέση	τις θέσεις
4 ^o nvl voc	- θέση	- θέσεις

Archaïsche zelfstandige naamwoorden die eindigen op –η met het accentteken op de derde lettergreep van achteren krijgen het accentteken bij alle naamvallen in het meervoud op de tweede lettergreep van achteren. Bijvoorbeeld: η δύναμη – οι δυνάμεις, των δυνάμεων, τις δυνάμεις, - δυνάμεις (de kracht)

-ος, -οι archaïsche verbuiging	η οδός (de straat)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^o nvl nom	η οδός	οι οδοί
2 ^o nvl gen	της οδού	των οδών
3 ^o nvl acc	την οδό	τις οδούς
4 ^o nvl voc	- οδό (zeldzaam)	- οδοί (zeldzaam)

Archaïsche zelfstandige naamwoorden die eindigen op –ος met het accentteken op de derde lettergreep van achteren krijgen het accentteken bij de 2° naamval enkelvoud en 2° en 3° naamval meervoud op de tweede lettergreep vanuit het einde. Bijvoorbeeld: η διάμετρος – της διαμέτρου, των διαμέτρων, τις διαμέτρους (de diameter).

-α, -άδες (imper.)	η γιαγιά (de oma)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^o nvl nom	η γιαγιά	οι γιαγιάδες
2 ^o nvl gen	της γιαγιάς	των γιαγιάδων
3 ^o nvl acc	τη γιαγιά	τις γιαγιάδες
4 ^o nvl voc	- γιαγιά	- γιαγιάδες

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen het accentteken in het meervoud op de tweede lettergreep vanuit het einde.

-ού, -ούδες (imper.)	η αλεπού (de vos)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	η αλεπού	οι αλεπούδες
2 ^e nvl gen	της αλεπούς	των αλεπούδων
3 ^e nvl acc	την αλεπού	τις αλεπούδες
4 ^e nvl voc	- αλεπού	- αλεπούδες

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen het accentteken in het meervoud op de tweede lettergreep vanuit het einde.

-ω	η Φρόσω (eigen naam)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	η Φρόσω	-
2 ^e nvl gen	της Φρόσως	-
3 ^e nvl acc	τη Φρόσω	-
4 ^e nvl voc	- Φρόσω	-

7.3 Onzijdige z.n.

-ο, -α	το βιβλίο (het boek)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	το βιβλίο	τα βιβλία
2 ^e nvl gen	του βιβλίου	των βιβλίων
3 ^e nvl acc	το βιβλίο	τα βιβλία
4 ^e nvl voc	- βιβλίο	- βιβλία

-ι, -ια	το παιδί (het kind)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	το παιδί	τα παιδιά
2 ^e nvl gen	του παιδιού	των παιδιών
3 ^e nvl acc	το παιδί	τα παιδιά
4 ^e nvl voc	- παιδί	- παιδιά

Alle onzijdige zelfstandige naamwoorden die eindigen op de klank *ie* worden geschreven met *-ι*. Echter, sommige worden met een *-υ* geschreven: **βράδυ, δάκρυ, δίχτυ, δόρυ, οξύ** en **στάχυ**. Let op: **βράδυ** wordt toch met een *-ι* geschreven bij de 2^e naamval enkelvoud en bij alle naamvallen in het meervoud: **βραδιού, βράδια** enz.

-ος, -η	το κράτος (de staat)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	το κράτος	τα κράτη
2 ^e nvl gen	του κράτους	των κρατών
3 ^e nvl acc	το κράτος	τα κράτη
4 ^e nvl voc	- κράτος	- κράτη

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen het accentteken in de 2^e naamval meervoud op de eerste lettergreep vanuit het einde.

-μα, -ματα (imper.)	το γράμμα (1.de letter 2.de brief)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1 ^e nvl nom	το γράμμα	τα γράμματα
2 ^e nvl gen	του γράμματος	των γραμμάτων
3 ^e nvl acc	το γράμμα	τα γράμματα
4 ^e nvl voc	- γράμμα	- γράμματα

Deze groep krijgt een extra lettergreep bij de 2^e naamval enkelvoud en bij alle naamvallen in het meervoud. Het accentteken bij de 2^e naamval meervoud valt op de tweede lettergreep van achteren.

-σιμο (-ξίμο, -ψίμο) -σίματα (imper.)	το βάψιμο (het verven)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1° nvl nom	το βάψιμο	τα βαψίματα
2° nvl gen	του βαψίματος	των βαψιμάτων
3° nvl acc	το βάψιμο	τα βαψίματα
4° nvl voc	- βάψιμο	- βαψίματα

Deze groep krijgt een extra lettergreep bij de 2° naamval enkelvoud en bij alle naamvallen in het meervoud. Het accentteken bij de 2° naamval meervoud valt op de tweede lettergreep van achteren.

-ας, -ατα -ος, -ότα -ως, -ώτα (imper.)	κρέας (het vlees), τέρας (het monster) γεγονός (het feit) καθεστώς (het regime), φως (het licht)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1° nvl nom	το κρέας γεγονός φως	τα κρέατα γεγονότα φώτα
2° nvl gen	του κρέατος γεγονότος φωτός	των κρεάτων γεγονότων φώτων
3° nvl acc	το κρέας γεγονός φως	τα κρέατα γεγονότα φώτα
4° nvl voc	- κρέας γεγονός φως	- κρέατα γεγονότα φώτα

Deze zelfstandige naamwoorden krijgen een extra lettergreep bij de 2° naamval enkelvoud en bij alle naamvallen in het meervoud.

7.3.1 Onzijdige z. n. met een bijzondere verbuiging

-ον, -οντα -αν, -αντα -εν, -εντα	καθήκον (de plicht) σύμπαν (het heelal) φωνήεν (de klinker)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1° nvl nom	το καθήκον	τα καθήκοντα
2° nvl gen	του καθήκοντος	των καθηκόντων
3° nvl acc	το καθήκον	τα καθήκοντα
4° nvl voc	- καθήκον	- καθήκοντα

Deze groep krijgt een extra lettergreep bij de 2° naamval enkelvoud en bij alle naamvallen in het meervoud. Het accentteken bij de 2° naamval meervoud valt op de tweede lettergreep van achteren.

το οξύ, το δόρυ	το οξύ (het zuur), το δόρυ (de speer)	
Naamvaal	Enkelvoud	Meervoud
1° nvl nom	το οξύ δόρυ	τα οξέα δόρατα
2° nvl gen	του οξέως δόρατος	των οξέων δοράτων
3° nvl acc	το οξύ δόρυ	τα οξέα δόρατα
4° nvl voc	- οξύ δόρυ	- οξέα δόρατα